

Tydzień mobilizacji ludności tubylczej w Brazylii

10 października 2013

W dniach 30 września – 5 października 2013 roku, pod patronatem Stowarzyszenia Rdzennych Mieszkańców Brazylii (APIB) zorganizowano największą falę protestów brazylijskich Indian na przestrzeni całego 2013 roku. Około półtora tysiąca rdzennych mieszkańców reprezentujących ponad 100 różnych indiańskich narodów pojawiło się na ulicach Brasílii, by zaprotestować przeciwko największemu atakowi na prawa brazylijskich autochtonów od czasów zniesienia dyktatury wojskowej. Demonstracje odbyły się również na ulicach Sao Paulo, Belem i Rio Branco. Blokady autostrad na prowincji przeprowadzili m.in. członkowie ludów Pataxo, Tupinamba, Krikati, Guajajara i Guarani. Mobilizacja nastąpiła w przeddzień obchodów 25. rocznicy powstania obecnej konstytucji Brazylii z 1988 roku, która jak żadna wcześniej, zabezpieczyła podstawowe prawa należne pierwszym mieszkańcom Brazylii.

Obecnie pod gmachem brazylijskiego kongresu rozważa się uchwalenie dziesiątek nowych ustaw, rozporządzeń i poprawek do konstytucji, które w razie wdrożenia w życie, doprowadzą do rozmontowania elementarnych praw przysługujących Indianom.

Poszczególne zmiany prawne zablokują m.in. możliwość odzyskiwania rdzennych terytoriów nie znajdujących się obecnie w prawnym posiadaniu ludności tubylczej, pozwolą na instalowanie baz wojskowych na ziemiach Indian, umożliwią eksploatację surowców naturalnych na tubylczych terytoriach bez uprzedniej zgody ich mieszkańców, co otworzy drogę do przemysłowej hodowli, wielkich projektów hydroenergetycznych, górniczych i infrastrukturalnych. Inne prawo umożliwi z kolei użycie sił bezpieczeństwa wobec autochtonów broniących własnych terytoriów przed tego rodzaju gospodarczą egzekucją.

Ofensywa przeciwko prawom rdzennej ludności i jej przetrwaniu jako społeczności kulturowo i gospodarczo odrębnych, wspierana jest przez potężny zespół brazylijskich kongresmanów reprezentujących interesy agrobiznesu, znanych jako „bancada ruralista”, a także zwolenników wielkich przedsięwzięć górniczych i energetycznych. Jak wykazało Transparency International prawie wszystkie kluby parlamentarne w Brazylii finansowały własne kampanie wyborcze dzięki subsydiom zagranicznych korporacji takich jak Monsanto, Cargill i Syngente. Wśród ofiarodawców znalazł się również przemysł zbrojeniowy i gigant sojowy rodziny Maggich, który wsparł kampanię prezydent Dilma Rousseff – sam Blairo Maggi, wcześniej gubernator stanu Mato Grosso, obnosi się obecnie z „togą senatora”.

Podczas październikowego tygodnia mobilizacji, reprezentanci indiańskich plemion z całej Brazylii blokowali drogi i okupowali budynki rządowe. Indianie zgodnie potępiali kryminalizację tubylczych społeczności, brak bezpieczeństwa prawnego i społecznego, które „utrwalają ludobójstwo ludności tubylczej zapoczątkowane przez osadników 513 lat temu”. Kolejnego dnia marszów w stolicy (środa 2 X 2013), Rdzenni

Mieszkańcy skierowali się bezpośrednio na Kongres; ich pochod zatrzymała dopiero brazylijska policja, która użyła gazu pieprzowego. Tym oto sposobem siły bezpieczeństwa chciały zapobiec scenariuszowi z kwietnia bieżącego roku, kiedy to reprezentanci 70 brazylijskich plemion wkroczyli do Kongresu i opóźnili planowane obrady. Jak poinformowało APIB tym razem w trakcie konfrontacji z policją ranny został członek ludu Tupiniquim, którego z głębokim cięciem na ramieniu odesłano do szpitala uniwersyteckiego, gdzie otrzymał pomoc medyczną.

Indianie poczuli się rozczarowani gdy parlamentarzyści zamiast wyjść do wszystkich protestujących przystali tylko na osobne rozmowy z małym komitetem oponujących. „Nie będziemy stać i patrzeć jak nasze terytoria są rozkradane, domy atakowane, a nasze rzeki niszczone. Zamiast nazywać Kongres domem ludzi, powinno określać się go domem agrobiznesu” – te słowa Soni z ludu Guajajara w pełnej krasie oddały rozdźwięk między obiema stronami. Propozycja rozmów za zamkniętymi drzwiami wywołała zróżnicowanie stanowisk także wśród samych Indian: część opowiadała się za podjęciem rozmów, inni uważali, że przedstawiciele rządu powinni wyjść z Kongresu i rozmawiać ze wszystkimi ludami tubylczymi obecnymi przed budynkiem. Jakkolwiek parlamentarzyści, ignorując swoje funkcje reprezentacyjne, uniknęli spotkania z rdzennymi mieszkańcami przybyłymi pod gmach Kongresu, tak nie udało się to rzecznikowi rządu Candido Vaccarezza, którego samochód został zatrzymany i opleciony papierem toaletowym. Działania Indian w stolicy wsparli aktywiści organizacji pozarządowych, związków zawodowych, społeczeństwa obywatelskiego, a także Quilombo, potomkowie zbiegłych niewolników, których prawa są obecnie zagrożone przez 30 nowych rozporządzeń – październikowa mobilizacja zawiązała się także w obronie ich bezpieczeństwa.

Wśród szeregu budynków zajętych przez Indian znalazła się siedziba brazylijskiej Konfederacji Rolnictwa i Hodowli Bydła (CNA). Około 500 protestujących wkroczyło do środka i pozostawało tam przez następne godziny. Na oczach zaniepokojonych pracowników instytucji Indianie wykonywali tradycyjne tańce i pieśni. Sonia Guajajara oznajmiła, że rdzenni mieszkańcy nie pozwolą aby „klika i agrobiznes dyktowały wytyczne w kraju”. Zajęcie siedziby CNA okazało się dotkliwym pstryczkiem dla prezydenta tej organizacji oraz zarazem senator, Katii Abreu, która jest jedną z największych rzeczniczek zmian forsowanych w relacjach z ludnością tubylczą. W artykule prasowym napisanym na okoliczność protestów senator Abreu, nie podając źródeł informacji, ogłosiła, że istnieje ponad 100 tysięcy organizacji pozarządowych, głównie zagranicznych, wspierających Radę Misyjną Cimi i CPT (Komisję Duszpasterstwa Ziemi). Obie organizacje, związane z kościołem katolickim, zapewniają Indianom wsparcie prawne i dziennikarskie i od dawna demaskują nadużycia wobec Indian, Quilombolos i drobnych rolników.

Katia Abreu nie ujawniając szczegółów swoich insynuacji, oznajmiła, że owi darczyńcy chcą zniszczyć brazylijskie rolnictwo. „Grantodawcami są kraje, które konkurują z brazylijskim rolnictwem i pożądamy naszych bogactw mineralnych” – napisała, pragnąc zdobyć sobie poparcie poprzez mobilizację opinii przeciw domniemanemu, zewnętrznemu wrogowi.

W ten sam taraban w wyprodukowanym przez siebie artykule uderzył kongresman Luis Carlos Heinze, podnosząc nośne hasło: „Nadszedł czas, aby bronić Brazylii”. Jako agresorów wskazuje Indian i organizacje pozarządowe. Zwolennicy praw tubylczych, według Heinzego, kierowani są polityczną i wojowniczą ideologią formułowaną pod dyktando, zasadzonej na marksistowskich podstawach, teologii wyzwolenia..

Autor: Damian Żuchowski

Zdjęcia: Mídia Ninja, Matilha Cultural

Dla „Wolnych Mediów”

ŹRÓDŁA

1. Christian Poirier, „Making History: Brazil's National Indigenous Mobilization”

[*Making History: Brazil's National Indigenous Mobilization*](#)

2. Fabiano Costa, “Índios fazem enterro simbólico de ministros e parlamentares em Brasília”

<http://g1.globo.com/politica/noticia/2013/10/indios-fazem-enterro-simbolico-de-ministros-e-parlamentares-em-brasilia.html>

3. José Ribamar Bessa Freire, “Contra o Mugido Das Vacas”

<http://www.taquiprati.com.br/cronica.php?ident=1055>

4. Egon Heck, “Respeitem a Constituição”

http://www.egonheck.blogspot.com/2013/10/respeitem-constituicao_7.html

5. “Povos indígenas do sul da Bahia desocupam BR-101 depois de agenda com ministro da Justiça”

<http://cimi.org.br/site/pt-br/?system=news&action=read&id=7182>

6. “Declaração da Mobilização Nacional Indígena em defesa da Constituição Federal”

<http://cimi.org.br/site/pt-br/?system=news&action=read&id=7176>

7. “Indígenas interditam rodovias e promovem ato público no Maranhão”

<http://cimi.org.br/site/pt-br/?system=news&action=read&id=7179>

8. Fernanda B. Müller, “Mobilizações indígenas escancaram problemas ambientais e sociais no Brasil”

<http://www.institutocarbonobrasil.org.br/agricultural/noticia=735303>

9. John Ahni Schertow, “Brazil: 1500 Indigenous Peoples occupy the Esplanade of Ministries”

<http://intercontinentalcry.org/brazil-indigenous-peoples-occupy-esplanade-20268/>

10. Igor Ojeda, “Índios protestam contra maior ofensiva em 25 anos”

[Índios protestam contra maior ofensiva em 25 anos](#)

11. Julia Chaib, “Índios marcham da Esplanada à Asa Norte e exigem presença de senadora”

http://www.correiobraziliense.com.br/app/noticia/cidades/2013/10/03/interna_cidadesdf,391583/indios-marcham-da-esplanada-a-asa-norte-e-exigem-presenca-de-senadora.shtml

12. Daniela Novais, „PMDF usa spray de pimenta em indígenas, para impedir entrada no Congresso Nacional”

http://camaraempauta.com.br/portal/artigo/ver/id/5277/nome/PMDF_usa_spray_de_pimenta_em_indigenas__para_impedir_entrada_no_Congresso_Nacional